

## אולטימטום שלא נענה: כיבוש ללא קץ והפרה מתריסה של הדין הבינלאומי בידי ישראל

לפני שנה, ב־18 בספטמבר 2024, עצרת האו"ם הכללית קיבלה [החלטה](#) הקוראת לישראל לסיים את נוכחותה הבלתי חוקית בשטח הפלסטיני הכבוש בתוך 12 חודשים.

ההחלטה התקבלה [ברוב מכריע](#) של מדינות – 124 בעד, 14 נגד ו־43 שנמנעו – ואישרה את מסקנות [חוות הדעת המייעצת](#) ההיסטורית של בית הדין הבינלאומי לצדק מ־19 ביולי 2024, שקבעה כי מדיניותה ופעולותיה של ישראל בשטח הפלסטיני הכבוש, כמו גם נוכחותה המתמשכת בשטח זה, אינן חוקיות ויש להפסיקן בהקדם האפשרי. העצרת הכללית דרשה מישראל למלא ללא דיחוי אחר כל חובותיה על פי המשפט הבינלאומי, לרבות נסיגה מהשטח הפלסטיני הכבוש, הפסקת המדיניות והפעולות הבלתי חוקיות שלה, החזרת הרכוש שנתפס באופן בלתי חוקי מאז תחילת הכיבוש, לאפשר לפלסטינים שנעקרו במהלך הכיבוש לשוב למקום מגוריהם המקורי, לספק פיצויים, ולציית [לצווי ביניים](#) שהוציא בית הדין [בהליכים](#) נפרדים שהחלו ביוזמת דרום אפריקה, הנוגעים להאשמה כי ישראל הפרה את האמנה בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם (אמנת הג'נוסייד) שנטען כי ישראל ביצעה בעזה.

להליכים המשפטיים ולהחלטות הללו יש משמעות מרחיקת לכת עבור הסדר המשפטי העולמי. בית הדין הבינלאומי לצדק הוא [הזרוע השיפוטית הראשית](#) של האו"ם ולקביעותיו בנוגע למשפט הבינלאומי יש נפקות רבה, ואילו עצרת האו"ם מייצגת את הרצון הקולקטיבי של הקהילה הבינלאומית. שני הגופים האלה מצאו כי הכיבוש הממושך של ישראל מפר הן את זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית והן את האיסור על סיפוח שטחים בכוח; הסיקו כי ישראל מסכנת את זכויות העם הפלסטיני המוגנות תחת אמנת הג'נוסייד; והטילו דרישות ברורות על ישראל על מנת להפסיק את התנהלותה הבלתי חוקית.

### בוחן מציאות

ישראל הגיבה לדרישות המשפט הבינלאומי כפי שנקבעו על ידי בית הדין הבינלאומי לצדק ואושרו על ידי העצרת הכללית בזלזול בוטה. לא זו בלבד שלא נענתה לדרישות הללו, היא אף חרפה את העקירה והנישול השיטתי של פלסטינים, העמיקה את הכיבוש וחתרה תחת כל סיכוי שעוד נותר למימוש זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית.

**בגדה המערבית**, לרבות מזרח ירושלים, ישראל ביססה את שליטתה ודיכוייה של הפלסטינים.

על פי משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים ([OCHA](#)), מאז תחילת השנה ועד ה-15 בספטמבר, כוחות ישראליים הרגו 180 פלסטינים בגדה המערבית, כולל מזרח ירושלים, ופצעו 2,341 נוספים, תוך שימוש בכוח מופרז בניגוד [למסגרת המשפטית החלה](#). במסגרת מבצע צבאי [מתמשך](#) בצפון הגדה המערבית כוחות ישראלים [רוקנו](#) מחנות פליטים מתושביהם ו**הרסו** בלוקים שלמים של מגורים.

בכירים ישראלים מקדמים את מפעל ההתנחלויות הבלתי חוקי באמצעות אישור מספר פרויקטים חדשים. בנייה לפי התוכנית המכונה "תוכנית E1" צפויה לפצל עוד יותר את הגדה המערבית, לעקור את הקהילות הפלסטיניות המתגוררות באזור, ולהגביל עוד יותר את חופש התנועה של הפלסטינים. הרשויות הישראליות ממשיכות להחרים ולהרוס רכוש פלסטיני לטובת הרחבת ההתנחלויות.

אלימות מתנחלים נגד פלסטינים, בתייהם ופרנסתם הגיעה לרמות חסרות תקדים, כאשר התקפות מתועדות מתבצעות תחת הגנת כוחות ישראליים. ברוב המקרים הרשויות הישראליות לא נקטו בצעדים הדרושים לאכיפת הדין במקרים אלה.

תנאים אלו יוצרים סביבה כופה שמובילה להעברה כפויה של קהילות פלסטיניות – הפרה חמורה של אמנות ג'נבה.

מוקדם יותר החודש, שר האוצר ושר במשרד הביטחון בצלאל סמוטריץ' הציג הצעה לסיפוח רשמי של חלקים נרחבים מהגדה המערבית.

**ברצועת עזה**, ישראל יצרה תנאי חיים המאיימים על עצם הישרדותם של תושביה הפלסטינים.

לאחר כמעט שנתיים של לחימה, יותר מ-64,000 בני אדם נהרגו ויותר מ-163,000 נפצעו לפי משרד הבריאות בעזה (מקורות אחרים מעריכים כי מספר הפצועים וההרוגים למעשה גבוה בהרבה). מרבית השטח הבנוי הפך להריסות; בתים, בתי חולים, בתי ספר, כבישים ותשתיות אזרחיות חיוניות אחרות הושמדו; ושכונות, כפרים ועיירות שלמות הושטחו. ישראל חסמה שוב ושוב את כניסת הסיוע ההומניטרי והאספקה המסחרית בניגוד לחובותיה על פי המשפט ההומניטרי הבינלאומי ולצווי הביניים של בית הדין הבינלאומי לצדק, ומנעה מהאזרחים גישה לפריטים חיוניים ושירותים. חוסר ביטחון תזונתי חמור שורר בכל רחבי הרצועה, כאשר מאות דווחו כמתים מרעב, ורבים נוספים בסיכון; מצב של רעב (הוכרז הוכרז בנפת עזה. לפחות 2,256 בני אדם נהרגו בעת שחיפשו סיוע בין 27 במאי ל-9 בספטמבר 2025 – רבים מהם, לפי הדיווחים, בידי הצבא הישראלי.

תחת התנאים האיומים הללו, כ-90% מהאוכלוסייה נעקרה, לעיתים שוב ושוב, ונדחקה לרצועות אדמה קטנות יותר ויותר אשר נתונות תחת הפצצות בלתי פוסקות. לפי נתוני OCHA, נכון ל-17 בספטמבר, 82% מעזה אינה נגישה כעת לאוכלוסייה המקומית בין משום שהאזור הוגדר כשטח צבאי או משום שהצבא הישראלי הנחה את האוכלוסייה לצאת מתחומיו, כך שאין מקום בטוח שאליו יכולים האזרחים ללכת. לאחרונה, במסגרת עוד מקרה של העברה כפויה בלתי חוקית, הצבא הישראלי הורה למאות אלפי האנשים שנותרו בעיר עזה לעבור דרומה.

ממשלת ישראל גם אותתה פעמים רבות על כוונתה לגרש פלסטינים אל מחוץ לרצועת עזה – צעד שיהווה טיהור אתני ויסלול את הדרך לסיפוח הרצועה ולהקמת התנחלויות ישראליות.

## קריאה למדינות שלישיות

בהכירו באחריות הקהילה הבינלאומית להבטיח כיבוד החוק, [קראה](#) העצרת הכללית לכל המדינות לנקוט צעדים ממשיתים כדי להתמודד עם נוכחותה המתמשכת של ישראל בשטח הפלסטיני הכבוש. בהתאם לחוות הדעת של בית הדין, קראה העצרת למדינות לקדם את מימוש הזכות של העם הפלסטיני להגדרה עצמית, להימנע מלהכיר בנוכחות של ישראל בשטח הפלסטיני כחוקית, להבטיח שהן לא מעניקות סיוע או תמיכה בשימור המצב שנוצר על ידי הכיבוש, ולהבטיח כי המשפט ההומניטרי הבינלאומי יכובד.

חלק מהמדינות נקטו צעדים מעודדים – אם כי באיחור ובאופן בלתי מספיק – כגון איסור או [השעיית](#) העברת נשק לישראל, [צעדים לאיסור](#) סחר עם התנחלויות, [נסיגה מהשקעות](#) בחברות הקשורות להתנהלות הבלתי חוקית של ישראל בשטח הפלסטיני הכבוש, [הטלת סנקציות](#) על בכירים רמי דרג לרבות איסורי נסיעה והקפאת נכסים, ו**[סגירת](#)** נמלים ומרחב אווירי בפני ספינות ומטוסים ישראלים הנושאים דלק או ציוד צבאי. עם זאת, מדינות רבות נוספות התרשלו בחובותיהן – משום שכשלו בנקיטת הפעולות הדרושות או בכך שסייעו באופן פעיל לביצוע הפרות ולסיכול מנגנוני אכיפה, לרבות באמצעות הטלת [סנקציות](#) נגד בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC) ונגד [ארגונים](#) התומכים ב**[חקירתו](#)** בעניין פלסטיין. לתפיסתו של המרכז למשפט הומניטרי, הכרזה של מדינות מסוימות על [הכרה](#) מאוחרת במדינת פלסטיין אינה יכולה להוות תחליף לצעדים המעשיים הנדרשים מהן לשם אכיפת המשפט הבינלאומי בשטח הפלסטיני הכבוש. אם יותר לישראל להמשיך לזרוע הרס בעזה ולהרחיב ולהעמיק את השתלטותה על הגדה המערבית מבלי שתדרש לשאת על כך כל מחיר, ההכרה הפורמלית במדינת פלסטיין תהיה בבחינת לעג לרש עבור פלסטינים שזכותם להגדרה עצמית נרמסת.

בספטמבר אשתקד, [רוב מכריע](#) של מדינות החברות באו"ם גינו בתוקף את ההתעלמות וההפרות המתמשכות של ממשלת ישראל מחובותיה, אשר "מאיימות באופן חמור על השלום והביטחון האזורי והבינלאומי". הפרות אלה והזלזול המופגן של ישראל בדרישות העצרת הכללית מהווים מעשה של התרסה כלפי הקהילה הבינלאומית ומערערים את סמכות המשפט הבינלאומי. הן מותירות את שאלת פלסטיין בלתי פתורה כרוח רפאים שרודפת את מצפונה של האנושות ומרחפת כאיום על עתידו של הסדר הגלובלי המבוסס על שלטון החוק.